

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Netrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.20

Štev. 57 • Maribor, četrtek, dne 18. maja 1939 • Leto XIV

Demokracija javnega življenja je potrebna

Razvoj jugoslovanskega naroda kaže pot k demokratizaciji javne uprave in seveda s tem tudi k političnim svobodam državljanov. Tri momente imamo, ki to našo tezo kategorično potrjujejo. Dne 6. januarja 1929 je bila ukinjena vidovdanska ustava in uvedena nova ob izjavah in želji merodajnih činiteljev, da se po preboleli krizi vrne mo v normalne parlamentarne razmere. Po nesrečni smrti kralja Aleksandra pa so si politiki stvar premislili in uvažali bolj in bolj zaostrene notranje razmere, s katerimi pa narod ni soglašal, kakor kažejo dogodki.

Izraz želje po enakopravnosti, demokraciji in političnih svobodah predstavlja predvsem takozvano hrvaško vprašanje. Hrvaško vprašanje ni vprašanje trme, ampak je važno politično in gospodarsko vprašanje, ki se tiče velikega dela jugoslovanskih državljanov. Ta del hoče biti v državi enako vpoštevani in se bori za to svojo pravico že dvajset let. Treba ga je urediti z rešitvijo hrvaškega vprašanja, s katero sta se bavila zadnje tedne predsednik vlade Dragiša Cvetković in predsednik HSS dr. Maček.

Kako je utemeljena rešitev problema, je pokazala tudi širša javnost. L. 1935. je bil na krmilu vlade znani Jevtić. Pri takratnih volitvah v narodno skupščino je sicer zmagal, vendar se je moral umakniti s političnega obzora pod splošnim vtisom med narodom. Isto se je zgodilo z dr. Stojadinovićem. Dr. Stojadinović je obljubljal povratek k demokraciji izpočetka svojega triletnega vladanja. Pozneje je te obljube opuščal in pred volitvami v narodno skupščino je uvedel še strožjo politiko v vsakem oziru in dajal ultimati tudi hrvaškemu vprašanju, češ, da ga bo rešil sam. Navzati se je dal za voditelja in omejeval zlasti samoupravne pravice raznih delavskih ustanov.

Razumljivo je, da taka politika, ki jo je po njegovem padcu obsojala tudi vsa jugoslovanska javnost, ni mogla vplivati pomirjevalno med narodom. Dr. Stojadinović je moral kmalu po volitvah v narodno skupščino 1938 odstopiti ne le zaradi opozicionalnega javnega mnenja, ki je naraščalo, ampak tudi zaradi nesoglasja v vladi in njegovi stranki. To izpričuje izjava petih ministrov, ki so mu izrekli nezaupanje in odstopili.

To so trije momenti, ki prav jasno kažejo, kaj želi jugoslovansko ljudstvo. To zahtevajo vse napredne, svobodoljubne sile države, stranke meščanske opozicije, to zahtevajo tudi kmeti, delavci in nameščenci. Vsi so v tem enega mnenja. Vsi zahtevajo sodoščevanje v javnopravnih zadevah, ker ne gre, da se prepušča odgovornost osebam, ki niso odgovorne po parlamentarnem redu narodu. Če ni povsod te parlamentarne kontrole, pač nihče ne more prevzeti jamstva, da se prav in pravilno čuvajo javni interesi.

Da bo narod imel pregled nad potrošnjo javnega denarja in sploh nad upravljanjem z javnimi posli, je potrebna popolna demokratizacija našega notranjega življenja, brez katere ni leka za sedanje nepravilnosti.

S tem hočemo zopet le poudariti, da je potrebno v državi uvesti politično svobodo, odpraviti izkoriščanje človeka po človeku, razreda po razredu v tej ali oni obliki. Upravljanje državnih poslov naj preide v roke naroda (demokracije), zajamčij naj se politična svoboda, svoboda tiska, zborovanja, koalicije, pravica združevanja in ustanavljanje

Zveza med Anglijo in Rusijo

Posreduje Francija

Mirovna fronta, ki si jo je zamislila angleška diplomacija, je deloma že upostavljena. Anglija in Francija jamčita za varnost Poljske, Romunije, Grčije in Turčije solidarno, čeprav še niso sklenjene vse tozadevne pogodbe.

Posebno važna je pritegnitev Rusije k sodelovanju, ker so pogodbe države večinoma sosede Rusije. Anglija pa želi skleniti z Rusijo bolj splošno pogodbo, s katero bi ne bila vojaško vezana na pomoč eventualno tudi Rusiji.

Ruska vlada je sporočila angleški vladi svoje predloge, ki precizirajo stališče napram angleškemu predlogu. — Rusija vztraja na stališču, da morajo vse tri velesile, Francija, Anglija in

Rusija neposredno sodelovati na osnovi popolne enakosti in vzajemnosti. Rusija zahteva tudi, da zahodne velesile prevzamejo jamstvo tudi za baltiške države, kakor so ga prevzele za Poljsko in druge države. Rusija bo potem storila vse, kar zahteva splošna varnost.

Do te pogodbe po vsej verjetnosti lahko pride, ker so se odnosi med Rusijo, Poljsko in Romunijo izboljšali. Francoska vlada je pripravljena posredovati pri sklepanju pogodbe med Anglijo in Rusijo.

Angleški lordski vladi je sicer težko sklepati takšno pogodbo z Rusijo. Razumljivo pa je tudi, da more Rusija skleniti le pogodbo, ki je za oba pakanta

enakopravna, z enakim jamstvom v primeru kakršnegakoli vojnega konflikta.

Kjer je denar, je tudi mirovno posojilo
Šest milijard vojnega posojila v šestih urah.

Kako mučen vtis napravlja grozeča vojna nevarnost, kaže francoski razpis novega posojila za obrambo v znesku šestih milijard frankov (13 milijard dinarjev), ki je bilo podpisano v šestih urah. Z ozirom na oboroževalno politiko rabi vlada ta znesek za sanacijo državnih financ. Ta dogodek zbujajo celo v Angliji presenečenje ter znači obenem, da so na miru interesirani danes že tudi bogati kapitalistični krogi.

Zakaj polaga Anglija važnost na vojaški pakt s Turčijo?

Vprašanje Dardanel.

Angleška politika na vzhodu mora biti pomembna samo v tem slučaju, ako Anglija more priti v slučaju vojne v neposredni dodir s svojimi zavezniki oz. z državami, ki je za nje prevzela garancijo. Gre tu za Poljsko in Romunijo ter za Rusijo. Brez direktnega stika s temi državami bi bila angleška garancija Poljski in Romuniji precej iluzorna. Edina možnost, da si utre Anglija pot na vzhod, vodi iz Sredozemskega morja skozi Dardanele v Črno morje. Po tej poti je mogoča direktna zveza s prejšnjimi državami.

Čuvár Dardanel je pa Turčija. V svetovni vojni, ko je bila Turčija na strani Avstrije in Nemčije, je bila Rusija takorekoč odrezana od svojih zaveznikov na zapadu. Angleži so poskušali z velikimi naporji, da bi si bili osvojili Dardanele in prodrli v Črno morje, toda zaman. Oprti na te skušnje so v Lon-

donu pričeli takoj po vojni s politiko približevanja Turčiji. Ta politika je uspela. Turčija je sedaj sklenila z Anglijo vojaško zvezo in odprla Angliji pot skozi Dardanele do Romunije in Rusije in preko ozemlja teh dveh držav do Poljske. Ker je tudi Sovjetska Rusija sklenila vojaško zvezo s Turčijo, je za slučaj vojne mogoč preko Sredozemskega morja direkten stik med zapadom in vzhodom. Ključ do vrat, ki zapirajo pot na evropski vzhod, katerega so imele v svetovni vojni Avstrija in Nemčija v svojem žepu, nosi sedaj Anglija.

Nemčija se je zlasti zadnje čase trudila, da bi preprečila angleško turško zvezo. V Ankaro je odšel sam v Papen, ki je znan po svojih uspehih v cetrlni Evropi, da bi pregovoril Turke. Prišel pa je prepozno in je mogel samo še ugotoviti, da je ono, kar bi naj bil on preprečil, že postalo dejstvo.

Kaj je Turčijo gnalo v naročje Anglije?

Po sredi je otok Rhodos.

V svetovni politiki je zelo odjeknila vest o sklenitvi angleško turške vojaške zveze. Zlasti v Rimu in Berlinu se je postavljalo vprašanje, zakaj se je Turčija postavila na stran Anglije in proti državam osi. Turčija je bila v svetovni vojni zaveznik Nemčije in Avstrije, proti Angliji in Rusiji, sedaj pa se je znašla baš v protivnem taboru.

Odgovor na to vprašanje ni težek. Leta 1911. je Italija za časa italijansko-turške vojne zasedla turški otok Rhodos in ga leta 1923. anektirala. Rhodos, ki leži blizu maloazijskega obrežja, ta-

korekoč ob obali Turčije, je Italija pričela utrjevati. Utrjevanje tega otoka po Italijanih je pa vzbudilo v Turčiji sum, da je naperjeno proti Turčiji in v zvezi z nekimi italijanskimi načrti v Mali Aziji. In ker Turki še niso pozabili na nekdanji Tripolis (Libijo), ki ga je Italija zasedla pred svetovno vojno v vojni s Turčijo, so v Ankari sprejeli ponudbo tistega, ki jim je obljubil respektirati njihovo neodvisnost in ne kaže niti najmanjših zlih namenov proti Turčiji in v tem slučaju sta bili to Anglija in Francija.

Turčija bo dobila Aleksandreto

od Francije.

Francija mora v najkrajšem času urediti neko zelo važno vprašanje s Turčijo, to je vprašanje posesti Aleksandrete, ki leži v Mali Aziji na meji Turčije in pravzaprav pripada Siriji. — Aleksandreto je popolnoma turška pokrajina in Turčiji je mnogo na tem, da jo priključi sebi. Odstop Aleksandrete je zaključila že vlada ljudske fronte pod političnih strank. Te pravice so naše naravno pravo.

Le ta pot nas vodi k sporazumu in najboljši ureditvi notranjepolitičnih razmer, pač kaj več ne moremo pričakovati.

predsedstvom Bluma, toda, ker ne gre samo za Francijo, ampak tudi za Sirijo, stvar ni tako enostavna. Francija je že v mnogočem ugodila želji Turčije, tako da gre samo še za formalni priključek tega ozemlja. Aleksandreto je namreč dobila že leta 1938. finančno, carinsko in denarno avtonomijo; razen tega vlada v deželi neke vrste turška delegacija. Francosko časopisje povdarja, da je prišel čas, ko mora biti to vprašanje dokončno rešeno, ker po sklenitvi vojaških zvez Turčije z Anglijo in Rusijo ne more in ne sme biti nobenih nasprotij več med Turčijo in Francijo.

Potjemkin obišče baltiške države

Po zasedanju Društva narodov, ki se prične 22. t. m., bo obiskal ruski zunanji komisar Potjemkin baltiške države. Obisk dokazuje, da je Rusija po odstopu Litvinova le v toliko izpremenila svojo politiko, da se bo sedaj aktivneje udeleževala v zunanji politiki kakor doslej.

Odkod dobiva Kitajska vojni material?

Japonski list »Kokumin« se pritožuje radi dobav vojnega materiala Kitajski, ki prihaja iz Italije in Nemčije. Italija in Nemčija dobivata od Kitajske za pošiljke vojnega orožja devize. Razen tega pa se vrši po posebnem dogovoru med Kitajsko in Nemčijo tudi direktna zamenjava blaga med obema državama. Poznavaalci razmer trdijo, da poseduje Kitajska razen sovjetskih letal skoro izključno letala italijanskega izvora, s katerimi celo upravljajo italijanski letalci. Ta dejstva vzbujajo negotovanje na Japonskem, ki je kakor znano, priključena osi Rim-Berlin.

Boji na Kitajskem

Kitajci še vedno napadajo v pokrajini Hopej.

V srednjem Hopeju se Kitajci po težkih bojih osvojili 13 važnih postojank na vzhodnem bregu reke Han. Zatrjuje se celo, da so Kitajci prebili fronto na položajih med Hakevom in Ičangom.

V pokrajini Kiangsi napadajo Nancang, dasi ni računati s tem, da se jim bo posrečilo zavzeti mesto v bližnjih dneh.

Vesti iz japonskega vira o obkolitvi 20 kitajskih divizij po japonskih četah so se izkazale kot docela neosnovane.

Zadnje čase so japonska letala parkrat napadla Čunking, sedanje glavno mesto Kitajske in ga razdejala z bombami. Pri tem je bilo porušeno tudi francosko poslatništvo, radi česar je Francoska skupaj z Anglijo protestirala v Tokiju.

Zamenjava na Češkem in Moravskem. Poljski vir (Pat) proroča, da je nemška vlada namestila v upravnih uradih na Češkem in Moravskem 20.000 Nemcev, čeprav je bila dr. Chvalkovskemu obljubljena avtonomija. — Nasprotno je pa iz obeh dežel odpotovalo v Nemčijo 20.000 strokovnih delavcev, ki jih primanjkuje v Nemčiji. Tudi dragocene stroje pošiljajo v Nemčijo, kar bo razvoju češke industrije škodovalo.

Zopet beda med kočevskimi rudarji

Kočevje, 15. maja.

Kočevski rudnik je med slovenskimi rudniki že celo desetletje eden najbolj zapostavljenih. V povojnih letih je zaposljeval do 1200 delavcev, nato pa se je obrat vedno bolj krčil. Danes šteje okrog 130 delavcev.

Komaj so se naši rudarji malo oddahnilo po večletnem stradanju in stalno grozeči ukinitvi obrata, že so padli zopet v stare neznosne razmere. Komaj eno leto so kolikor toliko delali, sedaj pa je že več mesecev vedno manj šihov. Nekateri so zadnjih 14 dni napravili komaj 4 do 5 šihov, kar je komaj za odtelje. Več rudarjev je pri zadnjem izplačilu dobilo komaj 20 do 30 (dvajset do trideset!) dinarjev na 14 dni. Praznuje se povsod enako, v jami in na dnevnem kopu. Dobili smo v roke plačilni list rudarja, ki ima ženo in 6 nedoraslih otrok. Ta je napravil zadnjih 14 dni 4 in 4 osminke šihov, njegov zaslužek znaša din 180,

odbitki din 120, ostalo mu je torej čistega din 60. Sedaj išče po svetu listega, ki bi mu povedal, kako naj s temi 60 dinarji preživi 14 dni ženo in 6 otrok.

Pri vsem je pa najbolj obupno to, da ni izgledeov na zboljšanje sedanjega težkega položaja. Te dni odpotuje v Ljubljano deputacija rudarjev, ki bo posredovala na merodajnih mestih. Zlasti bo treba paziti na skorajšnja pogajanja med TPD in državo. Za kočevski rudnik bo treba nujno doseči večji kontingent dobav. Tu naj omenimo še en važen faktor. Vsakdo ve, kako in kaj je pri nas na Kočevskem. Ali ni brezposelnost rudarjev zelo primerna za vsakovrstne demagoške agitacije? Tega naj se odločujoči gospodje zavedajo!

Kočevskim rudarjem naj se vendar že enkrat da stalna zaposlitev, zaenkrat pa je potrebna nujna pomoč od strani oblasti in tudi TPD. Odločujoči, zganite se!

Svobodno določanje vrednosti tujih plačilnih sredstev na borzah

V čem je zmisel tega ukrepa?

Do 15. maja letos so se na naših borzah objavljali tečajji tujih plačilnih sredstev po vrednosti, ki jim jo je določila Narodna banka v sporazumu s finančnim ministrom. Vrednost tujih plačilnih sredstev je bila določena na podlagi nekdanjih starih tečajev, katerim se je približilo 28,5 odstotkov tečajne razlike.

Ta uradni tečaj za tuja plačilna sredstva pa že davno ni več ustrezal, ker je vrednost dinarja v resnici padla za 37 odst. Posledica prisilnega določanja tečajev za tuja plačilna sredstva je bila, da se je razvila trgovina s tujimi valutami in devizami na takozvani črni borzi, nad katero ni imela ne Narodna banka, pa tudi ne finančno ministrstvo nobene kontrole. Valute so se nakupovale in prodajale na debelo in se tudi tihotapile. Proti temu je država nastopila s pomočjo svojega aparata. Še ni dolgo tega, ko so prijeli celo družbo takih ljudi, ki so nakupili pod roko za 40 milijonov tujih valut, seveda po znatno višji ceni kot pa plača za nje Narodna banka.

Nihče seveda ni hotel prodajati an-

gleških funtov po din 238, ako jih je pa na črni borzi lahko prodajal po din 300.

Kmalu pa so uvideli, da na ta način ne gre. Zato so se sedaj odločili, da bodo izvozniki morali prodati le eno četrtino deviz, ki jih prejmejo za izvoženo blago, Narodni banki po uradnem tečaju, tri četrtine pa bodo lahko prodali na borzi po tečaju, ki jim pač prija. Na ta način bo država dobila prehod čez te vrste trgovino in odpadlo bo tudi tihotapljenje, če ne popolnoma, pa vsaj v znatni meri.

Na ta način upa vlada tudi, da bo precej odpomogla pomanjkanju deviz.

V ogledalu

»Slovenčeva« slovenščina in nedoslednost. Pri »Slovincu« so iznašli že marsikaj za napredek slovenskega jezika. V zadnjem času so na primer odkrili, da je predpona »pro-« slovenska in da bo zelo koristilo slovenski stvari, če jo prevržejo v pre-, in začeli so pisati o samih preračunih. Proračun so zavrgli, napravili nov preračun, a doslednost bi zahtevala, da se temeljito izvede na vseh področjih nov program: Najbolj pereč je problem našega premeta. Izmenjati je treba takoj stare oroge in zgraditi nove, trdne prege. Zato je treba presiti na vse strani, da jih bomo kar zasuli s prešnjami. Nihče si ne bo upal resno se pretiviti zboljšanju naših glavnih premetnih preg, po katerih gredo naši preizvodi tudi v tujino. Na vsak način moramo predreti in izvesti to veliko delo že do meseca presinca. Druga najvažnejša stvar je, da naša presvetna društva dobe nove, skupne presvetne prestore v Ljubljani. Naše delo mora oživeti, postati bolj prežno in vsakdo naj posveti ves svoj presti čas za ta presvetni dom. Zato je treba izdati takoj še en preglas, dobro bi bilo, če bi izdali tudi lep prespekt novega presvetnega doma v prečelju in prefilu. In te razglednice naj bi se predajale. Vsi, brez ozira na stanovske razlike morajo sodelovati pri tem prestovoljnem delu: prešiti, preletarci, profesorji, nobene pretekcije ne sme biti. Kdor ne more prispevati v denariju, naj da v blagu: kmetje preso, delavci naj nakopilejo savskega preda, bogate meščanke pa lahko poklonijo bosanske predrege, ki bi prišle zelo prav ob svečani preslavi, s katero bomo odprli nove prestore, vsem naspretnikom nakljub. In naše prepresto ljudstvo nas bo zato blagovolalo. — Veseli čitatelj.

Doma in po svetu

Dr. Korošec o sporazumu. V Celju je bil preteklo nedeljo tabor mladine JRZ. Na tem taboru je govoril tudi predsednik senata dr. Korošec, ki je rekel: »S ponosom in samozvestjo že lahko dokaj časa trdimo, da je vsa mlada Slovenija v našem taboru. To so velike besede, to so ponosne besede: »Vsa Slovenija je z nami!« — Potem je prešel dr. Korošec na vprašanje sporazuma in rekel: »Našo notranjo politiko izpolnjujeta sedaj dve osebnosti, predsednik vlade g. Cvetković in voditelj Hrvatov g. dr. Maček. Razgovarjata se o bodoči ureditvi naše jugoslovanske države. Nikdar ti razgovori niso bili tako resno in pošteno zamišljeni kakor sedaj. Te razgovore moramo spremljati z optimizmom, a ne z zlovoljnimi pesimizmom. Če se tu in tam pokažejo težkoče, nas ne sme čuditi in plašiti, saj se v nekaj dneh ta ogromni kompleks najtežjih vprašanj ne da rešiti, ki ga prej skozi 20 let ni bilo moči načeti. Spremljamo te važne dogodke z dobrimi željami in upajmo, da bodo na vse zadnje le ugodno uspešni v korist vse naše države. Ni pa nobenega povoda misliti, da bo glede organizacije Jugoslovanske Radikalne Zajednice nastopila kaka sprememba. Že dosedanja njen razvoj je pokazal, da je našla v vseh banovinah mnogo odmeva in da je ljudstvu in državi prinesla samo koristi. Zato je želja nas vseh, da se stranka še bolj razširi, tesneje organizira in razvija živahno delovanje v vseh delih naše države.« — Povdarek dr. Korošca leži na izjavi, da bo JRZ ostala enotna za vso državo, to znači, da niso nameravane nobene spremembe, ki bi narekova'e kakršnokoli pregrupacijo političnih strank ali njihovo razparceliranje po posameznih pokrajinah, kakor so si predstavljali nekateri nepoučeni. — A. B. I. . . .

H govoru g. dr. Korošca pripominja »Hrvatski dnevnik«, da so se razgovori za sporazum zaključili že 27. aprila.

Obvestilo. Beograjske »Radničke Novine« objavljajo »Jedno obaveštenje«, ki pravi: »Iz finančnih razlogov smo ustavili pregled notranje politike in prosimo bralce, da to vpoštevajo. Kolikor bo mogoče, bomo pisali tudi še dalje o načelnih problemih tako, kakršni mislimo, da so.«

K volitvam obratnih zaupnikov. Delavstvo je pri volitvah, v kolikor so se izvršile, dokazalo svojo zavest in manifestiralo, da hoče imeti prav svoje zaupnike. V obratih, kjer so se volitve izvršile, preden so bile preložene, so se zaupniški odbori konstituirali ter poslali zapisnike in material o volitvah na pristojna mesta. Zaključen tozadevni spis se lahko pošlje organizacijam v Ljubljano, da ga te predložijo na pristojna mesta, zakaj izvršene volitve so legalne in jih je javiti, ker jih je odredila banska uprava.

Italija in njeno gospodarstvo. V fašistični zbornici v Rimu je govoril minister za zunanjo trgovino dr. Guarneri. Povedal je, da je Italija v l. 1938. svojo zunanjo trgovino razširila. — Pasivnost trgovinske bilance se je zmanjšala za 2 in tri četrt milijard lir in znaša sedaj samo še 3 milijarde lir. Toda tudi ta pasivnost je prevelika, ker se je zmanjšal zlati zaklad, ki služi za kritje nakupov v inozemstvu za 202 milijona lir na 3826 milijonov lir. Zlato je bilo treba izdajati predvsem za plačilo prevoza ladij skozi Sueški prekop in železniške trans-

porte na progi Džibuti—Addis Abeba. Nadalje so padli dohodki iz naslova tujkega prometa in prekomorske plobove.

Proslave ob obletnici vojne napovedi Italije centralnim silam. Dne 24. maja bo poteklo 24 let, odkar je Italija napovedala vojno Avstriji in Nemčiji in se v svetovni vojni priključila Angliji, Franciji in Rusiji. Kakor vsako leto doslej, bodo ta dan tudi letos proslavili kot spomin na veliko zmago.

Ni napadel Moskve. Francoski listi ugotavljajo v svojih komentarjih Mussolinijevega govora, da Mussolini ni napadel niti Roosevelta, niti Moskve. Kakor znano, tudi Hitler v svojem zadnjem govoru ni omenil Sovjetske Rusije.

Iz Mussolinijevega govora: »Nobenega problema ni, ki se sedaj rešujejo, da bi mogel biti povod novi svetovni vojni.« — A. B. I. . . .

Madžarski ministrski predsednik govori na svojih volilnih zborovanjih pri vsaki priliki o zunanji politiki in povdarja, da je cilj madžarske vladine politike vzpostavitev velike Madžarske, kakor je bila nekoč pod krono sv. Štefana.

V vprašanju Gdanska je položaj vedno bolj jasen. Nemški listi pišejo, da v tem vprašanju Nemčija ne more, Poljska pa pod vplivom Anglije in Francije ne bo popustila. — A. B. I. . . .

Španija išče posojilo. Belgijec, bivši predsednik belgijske vlade Van Zeland potuje v Burgoš v Španiji, da se tam razgovori s Francovo Španijo o mednarodnem posojilu v znesku 25 milijonov funtov sterlingov, kar znaša v našem denarju okoli din 75 milijard in 600 milijonov.

Če bo kritičen položaj v Evropi, namerava Roosevelt priti z novim apelom, ki se bo nanašal na konferenco, ki naj se skliče za reševanje gospodarskih problemov brez teritorialnih povečanj.

35 letnico ustanovitve Glavnega radniškega saveza v Srbiji bodo proslavili srbski sodruzi dne 25. maja z velikimi zborovanji v vsej zemlji.

Srbski delavci in Cankar. Delavsko kulturno društvo »Abrašević« v Beogradu je priredilo dne 17. maja Cankarjev večer, združen s predavanjem o razmerju Cankarja do delavstva.

Osemurni delovnik v zagrebških trgovinah. V zagrebških trgovinah imajo trgovski pomočniki dogovorjen osemurni delovnik. Trgovine pa smejo biti odprte 9 ur. Sedaj zahtevajo pomočniki, da trgovine ne smejo biti dalj odprte kot pa znaša delovni čas nameščenkega osebja, ker se sicer redno dogaja, da mora biti osebe toliko časa v trgovini, kolikor časa je trgovina odprta.

Slovenec smrtno ponesrečil v rudniku v Srbiji. V premočniku Hadžija Nikolajevića v južni Srbiji je ponesrečil rudar Leopold Samec iz Celja. Komisija je ugotovila krivdo uprave rudnika, ki je slabo postavljala podpornike v rovu. Na Samca se je zrušila plast lignita ter ga poškodovala do smrti. Kakšna kazen bo zadel odgovorne činitelje pri rudniku, se še ne ve.

Zelo dobro. »Hrvatski dnevnik« piše, da nekatere tvrdke iz Slovenije pošiljajo svoje ponudbe hrvaškimi odjemalcem pisane v jeziku, ki na ni hrvaščina. Priporočajo jim, da naj ponudbe pošiljajo raje v slovenščini, ker jo Hrvati prilično dobro razumejo.

Veseli maturanti. V zagrebškem predmestju so trije dijaki, ki so završili srednjo šolo z odličnim uspehom, najeli taksi in prečkali noč. Ko se je šofer za trenutek odstranil iz taksija, je eden izmed maturantov spravil avto v pogon. Avto se je zaletel v izložbo neke brivnice in domala podrl steno. En maturant je moral v bolnišnico.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Ni bilo nobenega dvoma več o tem kaj nas čaka...

Tavisova prodajalna je bila kakšne četrt milje oddaljena od guvernerjevega poslopja. Še danes se mi zdi pravi čudež, da smo mogli napraviti to pot, kajti vihar je divjal z nepopisno silo.

Tavi se je skupno s štirimi drugimi možmi obupno trudil, da izkoristi čas, kolikor mu ga je še preostajalo in ukrene vse kar si more človek izmisliti, v svrhu varnosti pred pretečo nevarnostjo. Ko smo vstopili, je bil ravno zaposlen s pregledovanjem vrvi, spletenih iz konoplje z otoka Manile, da bi ugotovil, če so brez napake. Zunaj so med tem naglo podirali kokosove palme. Sila viharja je bila tako velika, da so se debela že po par udarcih s sekiro s hruščem zrušila.

Sklenil je, da bo skupno s svojimi sosedi in prijatelji, ki se mu bodo hoteli priključiti, počakal hurikana v svojih čolnih, ki so plavali v kratki razdalji drug od drugega v laguni.

Čolni so bili močno grajeni in v vsakem je bilo prostora za okroglo ducat ljudi. Štori dreves, na katere je hotel privezati vrvi pa naj bi bili služili istočasno kot sidro. Mahoma mi je bilo jasno, da so ti štori s svojimi brezštevilnimi, odpornimi in razpredenimi koreninami, ki so se zajedale na široko in globoko v koralno tlo, nudili najboljšo varstvo, ki si ga je bilo mogoče misliti.

57

V eni uri so bile priprave končane. Nato je Tavi poklical mene in gospo de Laage v stran. Globoka resnoba se mu je odražala v obrazu, ko naju je zaklinjal, da naj med bližajočo se katastrofo ostaneva pri njem in njegovi družini in mu popolnoma zapuava.

»Neurje bo prišlo, kakor ga Manukura od pamtiveka še ni doživela,« je rekel. Ostanite pri nas, gospa, in tudi Vi, doktor! Morje še vedno narašča. Nočjo ponoči bo preplavilo otok. V čolnih imamo prostora še za najmanj dvajset ljudi, toda le malo jih je, ki mi hočejo slediti. Zaupajo, da se bodo mogli rešiti s tem, da bodo splezali na palme. Ne poslušajte jih! Pridite k nam!

Gospa de Laage je zmajala z glavo. »Ne, Tavi! Mogoče je res kar pravite, toda misel, da bi se naj med viharjem zaupala čolnu, me napolnjuje s strahom. Za svojo osebo zaupam cerkvi očeta Pavla!«

Tavi je položil roko na njeno ramo, kot da jo hoče še enkrat posvariti. »Gospa, doživel sem hurikan na Manihiki leta devetnajststotrinajst. Tudi takrat je zginila zemlja v valovih od večera do zore. Vsi, ki so noč prebili v čolnih so ostali živi. Vsi, ki so ostali na kopnem so poginili.«

Toda gospe de Laage ni bilo mogoče prepričati. Kar se mene tiče, sem bil popolnoma njenega mnenja, da je cerkev, s svojimi debelimi kamnitimi stenami najsigurnejše zavetišče na otoku. Toda moje mesto je bilo pri Taviu in njegovi družini, kajti pri Hitiji je bilo vsak čas pričakovati poroda. Tavi je bil mnogo prefin, da bi bil v takem trenutku govoril o svojih osebnih brigah, toda vedel sem, da me je želel imeti pri sebi, za slučaj, da bi njegovo hčer na-

padli porodni krči med tem ko bo razsajal hurikan. Rekel sem mu, da bom spremljal gospo de Laage do cerkve, potem pa da se bom vrnil.

Sredi pogovora je planil v prodajalno mlad mož, ves premočen od dežja.

»Morje!« je zavpil. »Jarek, ki deli otok v dva dela je že poplavljen. Vsi, ki še hočejo v cerkev naj se podvzajajo... je naročil oče Pavel!«

V kotih verande, ki je bila obrnjena proti laguni je stalo še kakšnih dvajset ljudi, ki se niso mogli odločiti, kaj naj store. Vest o bližajoči se poplavi jih je priganjala k odločitvi. Pograbili so otroke, popadli vsak svojo bisago, v katerih so nosili svojo revščino s seboj in se podali proti cerkvi.

Z gospo de Laage sva imela šele kratek kos poti za seboj, ko nama je prišel naproti Fakahau, ki naju je že iskal. Številni domačini so bili že zbrani na zapadni strani že omenjenega naravnega jarka, ki se je raztezal od severnega do južnega dela otoka.

Stari most je voda že odnesla; namesto tega je bila čez jarek potegnjena vrv, ki je bila na obeh bregovih ovita okoli drevesnih debel, da se jo je bilo mogoče oprijeti. To in onostran jarka so stali mladi možje, da bi pomagali ženam in deci čez vodo. Med onimi, ki so stali na drugi strani je bil Terangi. Gospa de Laage je, čim ga je ugledala, obstala kot okamenela; potem se je njen pogled srečal z mojim. Ne samo začudenje se je zrcalilo v njenem pogledu, ampak tudi olajšanje. Toda ko je v drugi pogledala v to smer, kjer je stal Terangi, ni več niti trenila z očmi, ampak se je napravila kot da ga ni spoznala. Očitno je bila sklenila, da ga noče poznati...

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Dom, ki dela čast našemu kraju

V dolini »črnega zlata« se ponosno dviga v nebo krasna stavba novega »Občinskega doma«. Zgrajena je na stavbišču, ki je kakor ustvarjeno za to. Zunanost Trbovelj bo z njim ogromno pridobila. Vrh tega dela dom družbo še celi vrsti občinskih poslopij, ki stoje v neposredni bližini.

Idealna zamisel ustvarjajoče večine sedanje občinskega odbora bo s tem uresničena. Dom bo živa priča preudarne in smotrene gospodarstva na naši občini v korist ogromne večine občanov. Sedanji občinski gospodari, ki se zavedajo, da so svoj mandat prejeli od občanov in da bodo njim morali tudi zopet poračun, so stori v teh letih silno mnogo v socialnem oziru, dasi so pri tem ščitili domačine davkoplačevalce do skrajnih mej. — Takorekoč za zaključek poslovne dobe pa je zrasla iz tal reprezentančna zgradba občinskega doma, ki naj tudi na zunaj vidno prikaže uspeh občinske politike pod sedanjo upravo.

Vsak trboveljčan se lahko na lastne oči prepriča, kaj se lahko ustvari, ako se sredstva pravilno uporabljajo, t. j. ako izvajajo občinsko politiko vestni in razumni ljudje. Trboveljska občina je bila nekdanj, pred nastopom splošne krize, t. j. v letih 1920. do 1927. finančno mnogo bolj močna. Tu so se stekale ogromne reke denarja. Toda kaj so imeli občani od vsega tega? Bore malo je bilo videti.

Seveda ima tudi najboljša stvar svoje nasprotnike. Take nasprotnike je imel tudi občinski dom. Koliko intrig je bilo proti tej zgradbi in koliko ovir se je stavilo uresničevanju sklepa občinskega odbora na pot. Toda ovire so padle in trboveljčani s ponosom in veseljem gledajo, kako se dogotavlja stavba občinskega doma. Mogoče se bodo pri pogledu na dom kersali tudi tisti, ki so delali težkoče uresničevanju načrta.

Pred občinskim domom bosta postavljena dva kipa, ki bosta predstavljala rudarja. Naj bi ta dva rudarja stražila to zgradbo da je ne bo v bodočnosti zasedel noben nepoklican vsiljivec ali parasit, ampak samo tisti, ki jih bodo tovariši obeh varuhov, rudarji, v to pooblastili.

Poziv članom pevskega odseka Vzajemnosti. Odbor pevskega odseka »Vzajemnost« vabi vse člane pevce, tudi tiste, ki so iz kakršnihkoli razlogov zadnje čase zanemarjali svojo dolžnost in tudi vsi delavski mladinci izven društva, ki ima veselje do petja, da se gotovo zgledajo v četrtek, dne 18. t. m. ali v ponedeljek 21. t. m. v društvenih prostorih »Delavskega doma«, vsakokrat ob pol 7. uri zvečer v svrhu reorganizacije pevskega zbora. — Družnost! — Odbor.

Ljudje, ki žive ni bogate od naših žuljev — pošiljajo pomoč v inozemstvo. Na poročilo iz Trbovelj, ki smo ga pod tem naslovom natisnili v svoji številki z dne 29. aprila t. l. podamo lojalno sledečo izjavo: Prepričali smo se, da gospa iz Trbovelj, o kateri se govori v poročilu, ni poslala in ni namenila za nemško zimsko pomoč niti 200 RM, niti kakega drugega zneska. V kolikor se je radijski napovedovalec baje izrazil nasprotno, je to netočno. Dalje smo ugotovili, da dotična gospa in njen soprog redno in bogato prispevata za vse krajevne dobrodelne akcije bodisi neposredno, bodisi potom županstva ali župništva, ter da je njuno obnašanje v vsakem pogledu korektno in lojalno, tako da nimamo nobenega povoda, da bi koga pred njima svarili ali na nju opozarjali.

HRASTNIK

Predavanje o najnovejših določbah socialne zakonodaje za rudarje se bo vršilo v nedeljo, dne 21. t. m. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani Konzumnega društva rudarjev. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Viktor Eržen. Rudarji, delavci in delavke, pridite vsi. — Podružnica ZRJ.

Tudi delavci v kemični tovarni smo proslavili 1. maj. Delali so samo delavci pri pečeh. V zgodnjih jutranjih urah se je delavstvo podalo na okoliške hribe z družinami vred, tako da je bila dolina čez dan kot izumrla. Pozno zvečer so se vračali izletniki vedrih lic domov iz majske prirode, v kateri so preživeli prekrasen dan, v veliki delavski skupnosti, ki so jo tvorili rudarji in ostali delavci iz revirjev in celo iz štajerske strani.

Volitve delavskih obratnih zaupnikov so zaključile z izvolitvijo samo naših sodrugov, ker v kemični tovarni ni bila vložena niti ena druga lista. Sodrugi in sodružice, le tako naprej, ohranimo svojo enotnost in zvestobo razredni strokovni organizaciji Splošni delavski strokovni zvezi Jugoslaviji, pa bomo lahko premagali marsikatero nevednost, ki tarejo delavca in poboljšali naš položaj. — Pri tem, sodrugi, ne pozabimo na našo »Delavsko Politiko«, iz katere črpamo svojo delavsko izobrazbo, ki nam je bolj potrebna kot kdajkoli poprej. Zavedajmo se pa tudi, da je »Delavska Politika« naša obramba v našem boju proti krivicam. Družnost!

TEZNO PRI MARIBORU

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v petek, dne 19. maja predavanje ob pol 8. uri zvečer o mladinskem vprašanju. — Predava g. Ivan Bratko, publicist iz Ljubljane. Pridite vsi! — Odbor.

Ali si že poravnal naročnino? Ako ne, izpolni svojo dolžnost!

MARIBOR

Velika zmaga liste svobodnih strokovnih organizacij pri tvrdki Hutter in drug

Po naročilu kr. banske uprave so bile tudi v podjetju Hutter in drug izvedene volitve obratnih zaupnikov in sicer po rednem postopku. V določenem roku sta bili vloženi dve kandidaturi in sicer lista svobodnih strokovnih organizacij in lista združenih delavcev (zeleni). Prva lista je dobila 525 glasov in 15 mandator (rdeči so dobili 10 mandator, plavi 3 in beli 2 mandata), zeleni pa so dobili 39 glasov

in 1 mandat. Tako so torej dobili zeleni svoj prvi mandat v Mariboru.

Pri tvrdki Doctor in drug je bila predložena samo lista svobodnih strokovnih organizacij ter je dobila vseh 16 mandator. (Rdeči 9, plavi 2 in beli 5).

Svobodne strokovne organizacije imajo dosedaj 101 mandat (rdeči 72, plavi 15 in beli 14), Jugoras pa 1 mandat.

Selitev industrije

Dnevnik poročajo, da sta lastnika mariborske tovarne »Mirim« čokolade Anton in Ema Desnica ter Josip Bauman in Viljem Bizjak v Zagrebu zaprosili za gradbeno dovoljenje za gradnjo nove tovarne s skladiščem na Savski cesti. V tovarni bodo izdelovali čokolado, kakao in čokoladne bonbone, torej vse ono, kar doslej v Mariboru.

Ko smo pred meseci v našem listu priobčili vest, da se bo tvrdka »Mirim« preselila na jug, smo prejeli od tvrdke popravek. Očitno se nam je celo, da napadamo industrijo, ki je v domačih rokah, kar seveda ni bil niti najmanj namen tiste vesti. Na željo prizadete tvrdke smo takrat prinesli popravek, izgleda pa, da je bila naša prvotna trditev vendarle resnična.

Kot na vaških cestah. Nedavno so posipali mestni delavci Krekovo ulico z drobnim gramozom in so na ta način nekoliko zadelali jame, ki so jih izkopala avtomobilska kolesa. Skušnja pa uči, da posipanje cest z gramozom ni dosti ali pa nič vredno, ako se tako posute ceste ne zvalja. Gramoz, ki je samo nasut po vrhu cestišča, kar frči izpod koles vozečih avtomobilov na vse strani, tako da ga je vse polno ob robovih ceste in v odtočnih jarkih, na sredini, kjer bi moral biti in radi česar se je cesto tudi posipalo, pa ga nič ni. Ker ima mestna občina parni valjar, bi se že lahko tako uredilo, da bi z gramozom na novo posute ceste tudi nekoliko zvaljali, da bi delo ne bilo zaman.

Občni zbor KMO v Mariboru se bo vršil v nedeljo, dne 21. maja ob 9. uri v Delavski zbornici, II. nadstropje. Funkcionariji strokovnih organizacij naj se ga zanesljivo udeležijo!

Kako se »Slovenec« krega sam s seboj. »Slovenec« je priobčil vest, da je usoda nove mariborske bolnišnice odvisna od enega samega podpisu, ki ga pa ni in noče biti. Radi tega podpisu se morajo bolniki stiskati po dva in dva v eni postelji, brezposelnosti pa ostajajo brez dela. Nadalje predlaga »Slovenec«, da bi se naj dovršila vsaj zgradba paviliona, ki že dve leti stoji neometana in kvari lice mesta. List pravi, da bi ta paviljon bil že davno dogotovljen, ako bi smela uprava bolnišnice porabiti prihranke, ki jih doseže s spretnim gospodarstvom.

KRANJ

Prve volitve obratnih zaupnikov

so se vršile dne 12. t. m. ki so potekle s sledečim rezultatom: v »Jugočeški« kompromisna kandidatura lista, na kateri je bilo izvoljenih 7 rdečih, 5 belih in 3 plavi zaupniki. V »Jugobruni« štiri kandidatne liste. Dobili so: rdeči 6, beli 6, plavi 2 in zeleni 2 zaupnika. V »Inteksu« dve kandidaturi listi, dobili so: beli 5 in plavi 3 zaupnike. (Rdeči niso postavili liste, vsled česar je bila volilna udeležba majhna.) V tkalnici Sirc Franjo dve kandidaturi listi, izvoljeni so: na kompromisni listi rdeči-plavi 5 in na beli 1 zaupnik. V »Semperitu« tri kandidatne liste, izvoljeni so: 5 rdečih, 0 belih in 1 plavi zaupnik. Gradbeno podjetje Bricelj (gradnja Pok. zavoda), ena kandidatura lista: 3 rdeči zaupniki.

»Osrednje društvo oblačilnih delavcev« podr. Kranj sklicuje za v nedeljo, dne 21. maja ob 9. uri v »Cankarjevem domu« svoj drugi redni občni zbor, na katerega vabi vse krojaške pomočnike in pomočnice.

Javna borza dela nudi službo: 2 mizarjem, 1 kovaču, 1 kleparju, 30 težakom, 10 kmečkim deklam in 1 kuharici.

MEŽICA

Dilettanti »Vzajemnosti« vas vljudno vabijo na gledališko predstavo, katero vprizorijo v četrtek, na praznik, dne 18. maja. Igrali bodo veseloigro v treh dejanjih »Stari grehi«, s pričetkom točno ob 8. uri zvečer v dvorani Tiffa v Mežici. Vstopnina običajna. Med odmori pa vas bo zabaval šramel pod vodstvom g. Čekona. Za vaš poset se najvljudneje priporočajo dilettanti in odbor.

ZGORNJA BISTRICA

Smrt kosi. V torek, dne 9. maja je umrl naš priljubljeni, komaj 32 letni s. Hren Ignac, tovarniški delavec in družinski oče šestih neposkrbljenih otrok. Pokojnik je bil vedno član SMRJ, zelo mirnega značaja, zato je bil zelo spoštovan od vseh sodrugov. To je pokazal tudi njegov pogreb, katerega se je udeležilo skoraj vse delavstvo tovarne, godba »Vzajemnosti« pa je igrala žalostinke. Pred hišo žalosti se je poslovil od pokojnika s. Kmetec Ivan, na pokopališču pa prihovski g. župnik. V imenu tovarne so bili zastopniki pri pogrebu gg.: obratovodja Filipič, inž. Stepišnik in uradnik Škofca; tovarna je tudi položila lep ve-

Predilnica tvrdke Zelenka & Co. oz. tvrdke Schonsky bo prenehala obratovati 20. maja. S tem dnem bodo tudi poslednji predilci odpušteni. Kaj to znači za prizadete in za mesto samo, si lahko vsak sam izračuna. Predilnica se seli v Egipt, v Aleksandrijo. Stroje so doslej odvažali kar z avtomobili in so prišli po

Širijo se govorice, da nameravajo nekatere tekstilne tvornice radi pomanjkanja bombaža uporabljati neke vrste nemško nadomestno prejo. To bi moglo samo škoditi kvaliteti naših tekstilnih izdelkov in bi bila prizadeta tudi tista tekstilna industrija, ki bi ne uporabljala take preje.

Usnjarski delavci o organizaciji. Dne 12. maja se je vršil I. redni občni zbor podružnice Zveze usnjarskih delavcev Jugoslavije. Občni zbor je bil zadovoljivo obiskan. Usnjariji se zavedajo težkega položaja, v katerem žive z ostalim delavstvom vred. Dosedanje delo je bilo zadovoljivo, treba bo pa še dosti truda in žrtve, da bo postalo življenje znošnejše. Pohvalit je treba sklep, da bodo na občnem zboru navzoči pridobili za organizacijo tudi vse tiste, ki še danes stojijo ob strani ter s tem nezvestost pomagajo kapitalu, ker otežkojujejo boj zavednih. Izvoljen je bil odbor, v katerem je večina v boju že prekaljenih borcev, ki jamčijo za uspeh naše strokovne organizacije. Družnost! — K. M.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev priredi dne 16. julija t. l. svoj letni članski izlet v Trbovlje. Ker se bo ta dan vršil v Trbovljah tudi kolesarski dan I. delavskega kolesarskega društva za Slovenijo, vabimo vljudno člane in prijatelje godbe, da se izleta v čim večjem številu udeležijo. Prijave pri godbenikih, odborikih društva in v upravi »Delavske Politike«. — Odbor.

Prostovoljno v smrt. Tekstilni delavec Šmidl Anton je v torek, dne 16. t. m. skočil pod vlak na progi Maribor—Št. Ilj. Kolesa lokomotive so ga grozovito razmesarila in je na licu mesta podlegel poškodbam. Vzrok samomora še ni znan.

Zdravniška dežurna služba. Zdravniško dežurno službo za nujno zdravniško pomoč vrši v četrtek, dne 18. maja t. l. OUZD zdravnik dr. Novak Ludvik, Maribor, Stolna ulica št. 1, II. nadstropje.

nec na krsto pokojnika. Pokojnemu naj bo ohranjen trajen spomin, žalujočim pa naše sožalje!

KOČEVJE

Prvi majnik smo rudarji proslavili s popolnim praznovanjem in se podali na hrib »Fridrihtaj« ter od tam uživali lepoto narave in se prav po ljudski veselili svobode ter z vrha gledali tudi s ponosom, kako je na rudniku plapolala ves dopoldan naša zastava dela.

Meddruštveni odbor. »Vzajemnost« je poslala svoje delegate na dva sestanaka, na katerih se je razpravljalo o ustanovitvi skupnega slovenskega meddruštvenega odbora, ki naj bi delal na nešovinistični podlagi.

Na teh sestankih smo delavci videli toliko neiskrenosti, ozkosrčnosti, kratkovidnosti in nezaujanja med meščani, da se več ne čudimo, zakaj gre pri nas vse tako narobe.

Koncert Akademike pevskega zbora iz Ljubljane se bo vršil v nedeljo, dne 21. t. m. ob 3. uri pop. v kino dvorani. Udeležimo se ga!

LITIJA

Volitve obratnih zaupnikov, ki so se vršile v petek, dne 12. t. m. so pokazale kaj žalostno sliko. Izmed 530 volilnih upravičencev je volilo 183 volilcev. Disidenti, ki so šli pod firmo nevtralnosti, so dobili 120 glasov, zeleni pa ki so se vedno širokoustili, da imajo vse za seboj, so dobili komaj 53 glasov. Organizacija Splošne delavske strokovne zveze ni postavila svoje liste, zakaj in iz kakšnih razlogov bomo spregovorili enkrat pozneje.

GUŠTANJ

Prošnja gg. upravnim svetnikom jeklarne. Na občnem zboru jeklarne grofa Thurna, ki bo dne 25. maja v Mariboru, se bo razpravljalo tudi o prenosu sedeža tovarne iz Guštanja v Beograd. Kakor nam je znano, je v upravnem svetu družbe zastopanih več uglednih slovenskih mož, med njimi član banovinskega sveta g. dr. Leskovar. Nanj se predvsem obračajo guštanski občani, da na občnem zboru nastopi proti prenosu družbinega sedeža. S prenosom sedeža bi namreč tudi guštanska občina izgubila lep del doklad. Komur je na srcu dobrobit slovenske obmejne občine, ne more biti za take prenose in mora storiti vse, da tako namero prepreči. Zato pričakujemo, da do prenosa sedeža družbe Thurnove jeklarne ne bo prišlo.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Zmaga liste razredno zavednih kovinarjev v tovarni kos in srpov

Volitve obratnih zaupnikov v podjetju H. Kieffer, tovarna kos in srpov so se vršile dne 12. maja t. l. Vloženi sta bili dve listi in sicer: I. lista SMRJ (kovinarjev) in II. lista ZZD.

Rezultat je bil naslednji:

Volilnih upravičencev je bilo	94
glasovalo jih je	81
za I. listo SMRJ	67
za II. listo ZZD	14

Zastopnik Delavske zbornice gospod Rozman Peter se je postavil na stališče, da je veljaven samo tisti glas, kjer je v kuverti glasovnica one liste, za katero hoče volilec glasovati cela, druga pa pretrgana in priložena. Ker nekateri tega niso stori in so vtaknili v kuverti samo eno glasovnico, drugo pa uničili ali vtaknili v žep, je na ta način bilo razveljavljenih: I. zelen glas in 22 rdečih. Tako je bilo po g. Petru Rozmanu priznanih 45 rdečin in 13 zelenih glasov. Volilo se je skupno 4 zaupnike in je dobila I. lista SMRJ 3 zaupnike in II. lista ZZD z ostankom 1 zaupnika.

Že po volitvah obratnih zaupnikov za leto 1938 so gospodje zelenih napovedali, da bodo pri letošnjih volitvah obratnih zaupnikov izrgali rdečkarjem vaje iz rok. Kakor se vidi, se to ni zgodilo in se, ...

... tudi nikdar ne bo. Značilno je, da so za sedanje volitve zeleni dobesedno preplavili našo tovarno z letaki, v katerih so pozivali naše delavstvo, da si izvoli res prave zaupnike, kateri bodo ščitili njih pravice. Delavstvo je vzelo to tudi na znanje in si izvolilo res prave zaupnike, ne pa take, kateri si niti v pisarno ne upajo. V istih letakih hitijo razlagati, da rdeči povsod propadajo in da so izgubili DZ. Mi bi k temu pripomnili to: Mi smo DZ izgubili, vi ste jo našli, vsak pošten najditelj vrne najdeno stvar lastniku nazaj, ...

Sploh so se gospodje zelenih obnašali v agitaciji za te volitve skrajno predrzno. Postavljali so se, kakor da drugi sploh nima več pravice kaj govoriti, kot edino oni. Grozili so našim sodrugom, če jim je kateri kaj ugovarjal z orožniki in oblastjo ter pretili, da bomo že še videli kako bodo z nami pomeli in enega za drugim odstranili iz tovarne, drugim pa obljubljali, kako bo njim dobro, če bodo volili zelene. Ves njihov uspeh v grožnjah in obljubah se je jasno pokazal z izidom volitev in upamo, da to zadostuje in jim drugega odgovora sploh ni treba. Pripomnimo še to, da za te volitve rdeči s pisano besedo sploh niso agitirali in smo vendar uspeli. Po naših žilah se pretaka še vedno rdeča kri. — Zavedno delavstvo.

ZABUKOVCA

Se o praznovanju 1. maja. Kot vsako leto se je delavstvo tudi letos z glasovanjem izreklo za praznovanje 1. maja in poslalo zaupnike k upravi rudnika, da to sporoče. G. upravnik je na intervencijo zaupnikov izjavil, da se lahko praznuje, toda s pridržkom, da se določi za službo toliko ljudi, kolikor jih rabi za nujna dela. Na to so zaupniki pristali. Že naslednji dan pa je dala uprava razglasiti delavstvu, da se 1. maja obratuje normalno. Med službo je upravnik poklical prvega zaupnika v pisarno in mu rekel, da mu kot zakonitemu zastopniku delavstva naznani, da se bo 1. maja obratovalo. Zaupnik mu je odgovoril: »Že mogoče, samo če se bo delavstvo tudi odzvalo v službo.« Ker pa je smatralo delavstvo razglas od strani uprave za neupravičen, ni prišlo v službo niti v onem številu, kot bi bilo prišlo sicer, da vrši nujna dela; namesto okrog 80 delavcev, se jih je javilo za delo samo 52. Torej bi uprava v slučaju sporazumnega praznovanja lahko dobila večje število delavcev za delo na razpolago. Delavstvo ne more razumeti, zakaj bi moralo praznovati vselej, kadar drugi to hočejo, na edini dan v letu, ko pa ono to hoče, bi pa ne smelo. Kdor mu krati te pravice, pač trči ob odpor. — Zavedno delavstvo.

ČRNOMELJ

Slavnosten pričetek del. V nedeljo, dne 21. maja bo slavnosten pričetek del na novi progi Črnomelj—Vrbovsko.

Tako je bilo razglašeno raz prižnic po Beli krajini. Že par mesecev vidimo, kako v trumah prihajajo delavci, posebno iz spodnjega kraja vpraševati za delo. Pripravljalna dela so se že pričela. Govorilo se je, da bodo delavci plačani na uro od din 4 do din 7, so pa zelo razočarani, ker so dobili le din 2,75 do din 3,50 na uro. Ljudje tudi raznašajo govorice, da so se gospod izrazili, da ni treba več plačati kakor din 2 na uro: »Če domačini ne bodo hoteli delati, bomo pa dobili ljudi iz spodnjega kraja, ki se nam bodo ponujali za din 2!« Pri sprejemanju v delo so se pri nas udomačile nove metode: Vsak mora imeti od svojega g. župnika potrdilo in od občine, da je potreben za službo. S temi potrdili pridele delavce h gospodu, on ga presodi, ako je vreden, da se ga sprejme, nakar dobi še od njega potrdilo. Jeruzalem, Jeruzalem ...!

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Rudarsko zborovanje. V nedeljo, dne 21. maja ob 9. uri dop. se bo vršilo rudarsko zborovanje v »Delavskem domu« na Senovem. Poročilo o vložnih zahtevah pri TPD bo podal s. Arh Jurij. Vabi se vse delavstvo, da se shoda udeleži. Posebno pa še člani Zveze Strojnikov in kurjačev. — Odbor ZRJ.

Za pomlad

dospeli klobuki v najnovejših fazonah, sportne kape, triko-srajce, kravate ter damsko perilo, bluze, nogavice itd. kupite najugodnejše v modni trgovini nizke cene! ** Kvalitetno blago!

August Hedžet, Maribor
Aleksandrova 9

Če hočete biti zares dobro in poceni oblečeni, obiščite **manufakture**

ČESKI MAGACIN MARIBOR

pri glavni policiji

kjer dobite največjo izbiro po najnižji ceni in najboljši kakovosti tudi za birmance. Brezobvezno se lahko prepričate. Velika odprodaja ostankov za polovično ceno. Krojaške potrebščine,

LAŠKO

Iz naših tekstilnih tovarnov

Že večkrat so delavci gornje tovarne prošli vodstvo za namestitve ventilatorjev, a jih še danes ni. Prah drobne volne silno draži sopolja in pljuča delavcev. V nekem 10 m dolgem in 5 m širokem oddelku s samo 1 oknom se nahajata dva česalna stroja in apretura, kar povzroča silen prah in težek vzduh, ker ni ventilatorjev. Isto je pri »trgalcih« krp in volne. Ko je delavec M. nekoč prosil vodstvo za ventilatorje, je dobil odgovor: »Ma to nije nikakva kafana!« Čudno prakso ima podjetje tudi pri zaščiti delavcev pred strojnimi kolesi, jermenjem in zobčastimi kolesi, ki so delavcem čisto opasna. Nekaj časa sploh niso bila zaščitena. Po opominih delovne inspekcije so jih opremili z lesenimi ogradjami. Slično je bilo dolgo časa tudi v spodnji tovarni, posebno pri zadnjem apreturjem stroju, ki je končno le dobil zaščitno pregrado. Inspekcija dela naj bi strogo pregledala vse stroje. V zadnjem času zaposluje spodnji podjetnik nekaj vajencev, ki delajo nekaj mesecev za din 1.50 na uro, dasi je podjetnik izjavljal, da ni nikdar noben vajenec delal izpod din 2.25. Tam je zaposlena tudi uradnica P., ki je še v novembru in decembru 1938 imela urno plačo din 2.75, kakor je sam povedal njen sorodnik. Od kdaj imajo uradniki urno plačo, ne vemo. Ob nekih prilikah je morala čistiti kljuke, šipe, pomesti pisarno in nositi smeti iz nje. V zadnjem delu tovarne je del. garderoba z jedilnim omizjem.

ki ni v zimskem času nikdar zakurjena. Nasproti je umivalnica s hladno vodo, nimajo pa delavci na razpolago tople vode. V tovarni vrši knjigovodske posle drž. upokojenec z mesečno plačo nad din 2000, s plačo tajnika trg. gremija din 700 in ima še najmodernejšo vilo, a g. Franjo G. pripada oni skupini, ki je po obč. volitvah l. 1936 forsirala odpuščanje obč. tajnika J., ker je drž. upokojenec in redarja K., žiggar žena ima v Jurklostru posestvo, hišo in gostilno. Tako bi gospodje radi odpravljali dvojne zaslužkarje, sami jih pa podpirajo. — Delavci-opazovalci.

ZAHVALA

Jugoslovanski vpokojenci v Lievinu P. d. C., se prav iskreno zahvaljujejo društvu »Jugoslovanska delavska podpora Jednota«, podružnica Lievin, za izdatno pomoč, ki nam je bila naklonjena kot donos zadnje prireditve. Posebej gre zahvala osrednjemu odboru, potem pa še preds. Suhodolčanu, podpreds. Arneku, blag. Lečniku Francu, Turku in vsem odbornikom in društvom podružnic Lievin, vsem jugoslovanskim delavcem, nekaterim Poljakom, Čehom in Francozom, ki so vsi pomagali, da je nas sedem onemoglih in izčrpanih vpokojencev, ki imamo samo malo pokojnine, prejelo znatne podpore. Priporočamo delavstvu, da se v lastnem interesu začne v društvu »Jugosl. podpora Jednota«. V imenu sedmih vpokojencev v Lievinu,

Sotošek Franc.

Delavski pravni svetovalec

Nujni delež (Kranjska gora)

Vprašanje: Na posestvu svojega očeta, katerega edini sin sem, sem dolga leta delal. Ker se nisem tako oženil kot je oče hotel in ker sva z očetom različnih političnih nazorov, sem moral oditi od doma. Oče, ki je imel dve posestvi, je eno izročil obema mojima sestrami in svojemu bratu, drugo je pa sicer še obdržal, vendar se bojim, da ne bo zapustil meni ničesar. Kaj naj ukrenem? Ali je oče upravičen, da me že v naprej spravi ob vso dedščino?

Odgovor: V vsakem slučaju boste lahko po očetovi smrti zahtevali iz njegove zapuščine nujni delež. Ta bo znašal z ozirom na to, da ste trije otroci eno šestino vrednosti očetove zapuščine, v katero pa bo v to svrhu vračunati tudi vrednost posestva, ki ga je oče že izročil Vašima sestram. Dokler pa oče še živi ne morete zahtevati kake dedščine od njega.

Odpravnina (Celje)

Vprašanje: V nekem podjetju sem delal 29 let. Sedaj pa sem že več kot leto dni v bolniškem stanju in ker sem star že več kot 70 let, me hoče delodajalec odpustiti. Ali imam pravico do odpravnine?

Odgovor: Kot delavec nimate pravice do odpravnine, ker pripada odpravnina samo višje kvalificiranim nameščencem. Ko ne boste imeli več službe, se obrnite na Okrožni urad za zavarovanje delavcev s prošnjo, da Vam prizna izredno starostno podporo.

Dajatve cerkveno-konkurenčnemu odboru

Vprašanje: Ali sem dolžan plačevati prispevke cerkveno-konkurenčnemu odboru

kljub temu, da nimam niti posestva niti obrti, ampak sem le uslužbenec?

Odgovor: Cerkevno-konkurenčni odbor lahko predpiše prispevke tudi faramom, ki niso posestniki, pa so davkoplačevalci. Merodajno za Vas je zato, ako so bile dajatve predpisane vsem davkoplačevalcem ne glede na to, e so posestniki ali pa imajo samo dohodek od zaslužka in so potem dajatve obvezne tudi za Vas, ker ste član rimsko-katoliške cerkve.

Ali ima pastorek pravico do družinskega zavarovanja?

OUZD nam piše: V št. 31 »Delavske Politike« od 14. marca ste na vprašanje, če ima član OUZD pravico zahtevati zdravljenje, če treba tudi v bolnici, za svojo pastorko, katera živi pri njem, odgovorili, da pripada članu ta pravica, če pastorka nima lastnih dohodkov. To pojasnilo pa ne odgovarja določilom zakona o zavarovanju delavcev. Po zakonu o zavarovanju delavcev se prištevajo med družinske člane, ki imajo pravico do podpor samo tisti, ki so naštet v § 45, t. 5 in sicer: poročeni ali neporočeni zakonski drug, zakonski, nezakonski ali usvojeni (adoptirani) otroci, roditelji, stari oče, stara mati, vnuki, bratje in sestre zavarovanca. Pa še ti imajo pravico do zdravljenja le tedaj, če so v pretežni meri odvisni od članovega zavarovanega zaslužka, žive pa z njim v skupnem gospodinjstvu in nimajo lastnih dohodkov. Pastorkov zakon ne našteva med družinskimi člani in zato nimajo po zakonu o zavarovanju delavcev nobenih pravic do kakršnihkoli dajatev.

OUZD, dr. Joža Bohinjec, ravnatelj.

KRMELJ

Pomanjkanje zavednosti. Tudi v našo krmeljsko dolino je priromala zelena in cvetoča pomlad. Z njo je prišel tudi naš delavski praznik 1. maj. Toda žal, da se krmeljski rudarji nismo pripravili, da bi ga proslavili, če ne drugače, pa vsaj s praznovanjem. Podjetje Jakil d. d. je stavilo vprašanje delavstvu, ali hoče 1. maja biti prosto ali pa hoče delati. Toda brž so se oglasili mnogi, ki so rekli: »Kaj bomo praznovali, saj nimamo denarja za zabavo...« Razdelili smo se v dve skupini, zmagali so pa tisti nezavedni, ki so rekli, da gredo raje delat. Tako smo krmeljski rudarji oskrnili svoj delavski praznik. Javno priznamo ta naš greh, ki peče zlasti tisto peščico zavednih, ki ve, kaj se spodobi. Lahko podjetnikom, ki imajo opravka s takim delavstvom. 1. maja nismo praznovali, zato bomo pa praznovali mnogo drugih praznikov tudi takrat, ko nam ne bo pogodu. Mogoče bo ta vest v naši »Delavski Politiki« komu odprla oči, da se bo potrkal po glavi in si zapomnil za bodočnost, kaj sme in česa ne sme storiti zaveden rudar.

Tožba kneza Thurn-Taksisa končana s poravnavo. Knez Thurn-Taksis se je pravdal z našo državo zaradi razlastitve 15 let. Gre za 28.000 oralov gozdov, ki se raztezajo skoraj od Karlovca do Sušaka v Gorskem Kotaru. — Poravnava je bila dosežena s tem, da knezu ostane še dalje 12.000 oralov gozda, 16.000 oralov pa preide v last države. Za teh 16.000 oralov plača država knezu 42 milijonov dinarjev, in sicer okoli 70 odst. v gotovini, ostanek pa v bonih.

Pletenine iz lastne pletarne

na željo tudi po meri. Rokavice, nogavice, svileni perilo vse za birmo. Krojaške potrebščine itd. najceneje pri

„Lia“
Maribor, Aleksandrova cesta 19

Vabilo na

REDNI OBČNI ZBOR

stavbene, konzumne in gostilničarske zadruge »DELAVSKE DOM«, r. z. z. o. z. v Trbovljah, ki se bo vršil v nedeljo, dne 4. junija 1939 ob 9. uri dopoldne v prostorih »Delavskega doma« v Trbovljah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelnika;
3. poročilo računa;
4. poročilo nadzorstva;
5. volitev enega člana v načelstvo, treh članov v nadzorstvo in enega namestnika;
6. razno.

Na občnem zboru imajo pravico do glasovanja le člani s polno vplačanim deležem. Če ne pride ob določeni uri zadostno število članov na občni zbor, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen ob vsaki udeležbi. Vsak član naj prinese s seboj deležno knjigo.

Načelstvo.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob doživetnem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru
registr. zadr. z omejj. zavezo - Frankopanova ulica 37, v lastnem poslopu.

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 13.143

Telefon št. 26-36

Vabilo na

67. redno letno skupščino

ki se bo vršila v nedeljo, dne 21. maja 1939 ob 7. uri zjutraj v Gambrinovi dvorani v Mariboru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnje skupščine;
2. prečitanje revizijskega poročila »Zveze gospod. zadrug za Jugoslavijo«;
3. poročilo načelstva in predložitev računskega zaključka za leto 1938 s predlogom o uporabi bilančnega prebitka;
4. poročilo nadzorstva;
5. odobritev računskega zaključka in sklepanje o predlogu načelstva glede uporabe bilančnega prebitka ter o razrešnici načelstvu in nadzorstvu;
6. prečitanje in odobritev novih pravil v smislu zakona o gospodarskih združenjih od dne 11. septembra 1937;
7. prečitanje in odobritev poslovnika;
8. volitve:
  - a) 4 članov upravnega odbora in 3 namestnikov;
  - b) 3 članov nadzornega odbora in 3 namestnikov;
  - c) 3 članov pripravljalnega odbora;
9. določitev vsote do katere se zadruga lahko zadolži in koliko lahko največ kreditira posameznim zadrugnikom;
10. sklepanje o predlogih in pritožbah zadrugnikov;
11. dovoljenje za sopolisovanje uradnikom;
12. slučajnosti.

V Mariboru, dne 6. maja 1939.

RUPERT INGOLIČ
načelnik.

O p o m b a :

1. Vsak član se mora na skupščini izkazati z deležno knjižico.
2. V slučaju, ako bi bila skupščina ob napovedani uri nesklepčna, se bo vršila eno uro pozneje, t. j. ob 8. uri, ki pa bo sklepala ne glede na število navzočih članov.

Globoko potrti javljamo vsem prijateljem in znancem pretresljivo vest, da nas je za vedno zapustila naša ljubljena soproga, mati, stara mati, tašča, gospa

MARIJA HABJANIČ

soproga železničarskega uradnika v p.

ki je danes, dne 16. maja 1939 v 57. letu nenadoma preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v četrtek, dne 18. maja ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti na Bohovi 38, na pokopališče v Hočah.

Bohova, Maribor, Kranj, dne 16. maja 1939.

Rodbini Habjanič in Arlati ter vse ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

Naslednja kapla-
leta najceneje pri
naših inzeratih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

Kdor hoče dobro kavo pit
mora h

„KAVALIRJU“
iti. „Kavalir“ specialna trgovina za kavo, čaj in čokoladne specialitete.

ZIDAJTE POCENI!

Nosilce, betonsko železo, ograje, cevi, vsakovrstno okovje dobite zelo poceni, rabljeno ali vendar zelo dobro ohranjeno pri tvrdki

Justin Gustinčič, Maribor,
Tattenbachova ul. 14 in Ptujsko Tržaška cesta.

„FOX“ terpentin-krema
je nenadkriljiva

Vazelin in pravi gumitrans Vas varuje v snegu
dežju in blatu najboljše pred prehladom.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. L. I. L. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzurni izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Erzen v Mariboru.